

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Анотація. Розглянуто організацію та рух грошових потоків підприємства, можливість їх регулювання та управління ними. Досліджено способи організації, управління, планування та регулювання грошових потоків. Визначено ефективність управління грошовими потоками за сучасного стану економіки.

Аннотация. Рассмотрены организация и движение денежных потоков предприятия, возможность их регулирования и управления ими. Исследованы способы организации, управления, планирования и регулирования денежных потоков. Определена эффективность управления денежными потоками при нынешнем состоянии экономики.

Annotation. The organization and movement of cash flows of a company, the possibility of their regulation and control have been discussed. The ways of organizing, managing, planning and regulating cash flows have been studied. Management efficiency of cash flows under the current economic conditions has been determined.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками, регулювання грошових потоків, управління грошовими потоками, способи організації грошових потоків.

Ефективне управління грошовими потоками за сучасного стану економіки набуває все більшого значення. Воно суттєво впливає на рівень ефективності суб'єкта господарювання, оскільки забезпечує безперервність і скорочення фінансового й операційного циклів, поточну і абсолютну ліквідність, понижує ризик неплатоспроможності тощо. Здійснення управлінського впливу на грошові потоки підприємства передбачає розробку механізму управління ними.

Прийняття ефективних рішень щодо управління грошовими коштами на підприємстві можливе завдяки розв'язанню низки завдань, що стосуються методики та організації їхнього обліку і контролю і розглядалися у роботах таких вчених, як: Височан О. С., Савлук М. І., Єрешко Ю. О., Лігоненко Л. О., Момот Т. В., Береза С. Л., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Калюга Є. В., Кужельний М. В., Сопко В. В., Шевчук В. О., Салтикова Г. А., Соловйова О. В., Сорокіна О. М. Опрацювання цих науковців охоплюють широкий діапазон питань, пов'язаних з ефективністю управління грошовими коштами та їх еквівалентів, аналізом грошових коштів, обліком та контролем фінансових інвестицій, управління грошовими потоками тощо. Однак ця проблематика потребує поглиблення та вдосконалення вже набутих досліджень.

Метою статті є дослідження обліково-аналітичного забезпечення в управлінні грошовими коштами підприємства, встановлення напрямів його вдосконалення. Об'єктом дослідження є фінансово господарська діяльність підприємства. Предметом дослідження є грошові потоки на підприємстві, їх організація, управління, регулювання, контроль та планування.

Сучасний стан функціонування системи управління підприємством свідчить про значні недоліки в інформаційному забезпеченні управління, зокрема функції обліку, контролю та аналізу, що відокремлені одна від одної та фактично існують автономно [1].

Висока значущість грошових активів підприємства для забезпечення достатнього рівня платоспроможності та ліквідності зумовлює необхідність максимізації їх середнього залишку на підприємстві. З іншого боку, концентрація грошових коштів на банківських рахунках виводить їх з фінансового обороту, що знижує загальний показник рентабельності оборотних активів. Крім того, ці грошові активи постійно перебувають під загрозою інфляційного ризику. Тому важливим завданням підприємства є розроблення та реалізація політики управління грошовими активами підприємства з метою оптимізації їх загального обсягу та необхідних залишків для підтримання достатнього рівня ліквідності і платоспроможності підприємства. Тобто головною метою управління грошовими коштами підприємства є забезпечення достатності коштів для фінансування поточних витрат шляхом синхронізації надходження коштів з власних та позикових джерел здійснення платежів за зобов'язаннями.

Усі види обліку мають єдиний об'єкт спостереження, а саме фінансово-господарську діяльність підприємства, та відрізняються лише складом інформації, яка формується у відповідних звітах, та методами її обробки залежно від потреб та вимог користувачів [2]. У свою чергу, контроль і аналіз є наступними етапами обробки інформації щодо фінансово-господарської діяльності підприємства. Інтеграція цих функцій з функцією обліку покращує систему управління підприємством, забезпечує надання не просто певних даних про факти фінансово-господарської діяльності, а в обробленому вигляді, з встановленням причин відхилень від планів та прогнозними даними з можливими варіантами управлінських рішень.

Процес управління грошовими коштами підприємства необхідно розглядати з точки зору статичного та динамічного підходів.

Статичний підхід до характеристики грошей визначає їх як наявний залишок (запас) коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства на конкретний момент часу. Під динамічним підходом розуміють обіг грошових коштів (грошовий потік) за певний період часу, який характеризує обсяги надходження та витрачання грошових коштів [3].

Для реалізації окремих функцій управління застосовується певний комплекс фінансових інструментів:

планування, регулювання, облік, контроль та аналіз.

Планування включає в себе розробку платіжного календаря, планування грошових резервів та планування швидкості обігу грошей [4]. Розробка плану руху грошових коштів дозволяє оцінити стан платоспроможності підприємства протягом планового періоду, дотримання встановлених нормативів формування запасів грошових коштів та організувати роботу щодо залучення необхідних надходжень грошей.

Планування швидкості обігу грошей можна досягти шляхом встановлення чітких часових обмежень у грошових надходженнях. При цьому залежно від необхідної швидкості обігу можна зменшувати строки виплат чи продовжувати їх. Розробляти платіжний календар необхідно з урахуванням можливості внесення поточних змін. При цьому суму грошових резервів необхідно визначити з огляду на минулі невиконані платежі. Тобто необхідно завжди враховувати ризик невиконання, чи затримки виплат, що може негативно відобразитися на платоспроможності підприємства.

Регулювання полягає в коригуванні строків платежів, розмірів залишків грошових коштів, швидкості обігу грошових коштів [4].

Облік грошових коштів та їх руху визначає фактичний стан грошових коштів. За допомогою функції обліку керівництво підприємства отримує інформацію про фактичні обсяги грошових коштів, якими може розпоряджатися підприємство, та на підставі отриманих даних оперативно приймати відповідні управлінські рішення, і тим самим впливати на стан дебіторської та кредиторської заборгованості, платоспроможність підприємства та взагалі на рух грошових коштів.

Контроль включає в себе контроль за залишками грошових коштів, за надходженням та витрачанням грошей, а також контроль фінансових показників, зокрема показників платоспроможності підприємства [4]. Основне завдання контролю за грошовими потоками – це створення умов для забезпечення платоспроможності підприємства в майбутньому, оскільки дисбаланс між джерелами та напрямками витрачання коштів може обумовити кризу платоспроможності та банкрутство підприємства.

Ефективність кожної керуючої системи значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення. В умовах ринкової економіки відома формула "час – гроші" доповнюється аналогічною формулою: "інформація – гроші" [5]. Стосовно управління грошовими потоками вона набуває прямого значення, тому що від якості використовуваної інформації при прийнятті управлінських рішень значною мірою залежать обсяг витрачання фінансових ресурсів, рівень прибутку, ринкова вартість підприємства, альтернативність вибору інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування й інші показники, що формують рівень добробуту власників підприємства і темпи його економічного розвитку.

На основі проведеного дослідження процесу обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими коштами підприємства можна зробити висновок, що: за фінансовими потоками на підприємствах не ведеться системного обліку, це негативно впливає на грошове забезпечення діяльності підприємства: інформація, яка наводиться у звітності про рух грошових коштів охоплює всі види фінансового забезпечення підприємства і може бути використана в управлінні рухом грошових коштів; науково-технічний прогрес, що відбувається у суспільстві й охоплює у тому числі і галузь інформаційних систем і технологій, дозволяє створити таку інтегровану інформаційну систему, що забезпечить управління оперативною, достовірною, повною, аналітичною інформацією про фінансово-господарську діяльність підприємства.

Усе це дозволить підвищити ефективність управлінських рішень та покращити результати фінансово-господарської діяльності в цілому і управління грошовими коштами зокрема.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Височан О. С. Наукові підходи до визначення понять "гроші" та "грошові кошти" / О. С. Височан // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : економіка. – 2005. – № 18. – С. 27–33. 2. Момот Т. В. Критерії оцінки прийняття управлінських рішень з управлінням капіталом підприємства / Т. В. Момот // Сучасні проблеми розвитку виробництва : збірник матеріалів четвертої науково-практичної конференції молодих економістів. – Х. : Модель Всесвіту, 2000. – С. 132–135. 3. Гроші та кредит : підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.] ; за заг. ред. М. І. Савлуки. – К. : КНЕУ, 2001. – 602 с. 4. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками : навч. посібн. / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ситник. – К. : Нац. торг.-ек. ун-т, 2005. – 255 с. 5. Осипов Ю. М. Основи теорії господарного механізму / Ю. М. Осипов. – М. : Изд. МГУ, 1994. – С. 92.